

העם

שתי נשאות

אתל רוזנברג היתה בת דורה. בשעה שאמריקאים רבים אחרים היו אדישים לנעשה בעולם, הכריח אותה מוצאה היהודי להתעניין בנעשה באירופה. צל צלבה הקרס הקדיר את האופי היהודי. אתל, כרבים אחרים, חשבה כי לאור הפסטי והחרמש גולד עולם חדש, יפה יותר. במלחמת האזרחים העולמית, הצטרפה אתל רוזנברג, ובעלה יוליוס, לגייס הקומוניסטי.

רצה המקרה היסטורי (המוזר-למדי) כי אמריקה ורוסיה תלחמנה זו בצד זו נגד

היה הזוג נידון לכמה שנות מאסר. אולם עתה נהרגו בקוריאנה בנים אמריקאיים. אמר הותיהם צעקו נקם. השופט היהודי פול בעין האחת לעבר הקאריירה שלו, בעין השניה לעבר מחנה האנטישמיות. הוא דן את הזוג למות.

מוות או הלשנה. מאותו רגע, לפני שנתיים, התקדמו הענינים בהגיון של טרגדיה יחנית. באוירה הגוברת של היסטוריה לא העז איש באמריקה להגן על הזוג, מחשש פן יואשם קומוניסטים, בוגד בעמו. גם הנשיא איזנהואר, איש טוב-לב מטבעה, לא מצא עוז בנפשו להושיט יד של חסד.

מאחורי ההיסטוריה בצבעה תופעה מח

אתל רוזנברג (שמאל) והסוהרת

עד לנשימה האחרונה, מנגינת בלחות

רידה עוד יותר, ההגיון הצלול של המנגנון הקרי. לזוג הוצע: מות או הלשנה על שותפיו. עד הרגע האחרון ממש יד לנשימה האחרונה, היתה הצעה זו תלויה ועומדת, הידהדה באוזני השניים כמנגינת בלחות. הם השתיקו בשירים קומוניסטיים. שתי נפשות קטנות אך אמיצות בים האינסוריגה הביני-לאומית.

אינסוריגה זו הפכה מלכות-מחתי. הקומוניסטים הוציקו את אוהדיהם בכל העולם, הקימו המולה עצומה למען הרוזנברגים. הם השיגו שני הישגים: שיכנעו גם את האמריקאי קאי האחרון שהשניים אשמים, ומנעו מן הממשלה האמריקאית את האפשרות לחון את השניים מבלי להיות חשודים בכניעה ללחץ אדום.

הדמיון הגובר. בכל זאת פעמו מאות אלפי לבבות בכל רחבי העולם, ויותר מכל במדינת ישראל, כשצעדו השניים השבוע, בזה אחר זה, בצעדים שקטים ואיתנים אל הכסא החשמלי. שלוש פעמים הקפיק הזרם החשמלי את גופם — פעם כדי להשתיק את הכרתם, פעמיים כדי להשתיק את לבם. המעשה האנושי האחרון של אתל רוזנברג עלי אדמות, היה לחבק את הסוהרת.

הזרם החשמלי הקפיץ אותו רגע הרבה גופות, הרעיד הרבה נשמות. היה דרוש מחזה אנושי מוצע זה כדי שיכינו מליוני בני-אנוש קטנים, אורחי מדינות קטנות, את כל עוצמת האימה של המציאות של 1953: מציאות של שני ענקים, שהומיון ביניהם גובר והולך מיום ליום, המחטלים את רגש האדם במאבקם המטורף על שלטון כדור הארץ.

אורחים

ההרגשה הביתית

בעיני רוב האנושות, דומה דניאל מלאך מאד לפרנק הורקאל של ספר האגדה. נבאי דמיון הגזעים, השולט בארצו בעזרת בית-הסוהר ועונשי-המלקות, הפך כמעט סמל לריאקציה החשוכה ביותר. מעטים היו דוא-גים שלשומי מחוץ גבולות ארצו — לולא היה קיים בטחון מוחלט שאחר מותו של הזקן (78), יירש את מקומו פוליטיקאי בורי אחר, שהוא גרוע בהרבה לכל הדעות: יוהנס גרהארדוס סטרידוס הצעיר (59), שר הקרקעות.

לפיכך לא התכוון מלאך, מן הסתם, למ

יש לי לספר לזקן הרבה על הנעשה במפי לגה שלו. יש להניח ש-הזקן היה מעוניין לשמוע.

סוד בחצות

המונית מס' 1377 נכנסה השכם בבוקר לשדה התעופה לוד. מתוכה יצא גבר בעל פנים מוכרים, הציג דרכון-שרות, יעלם לתוך מטוס של ק.ל.מ. הכל נעשה בשקט ובמהירות, כמעט במחצית.

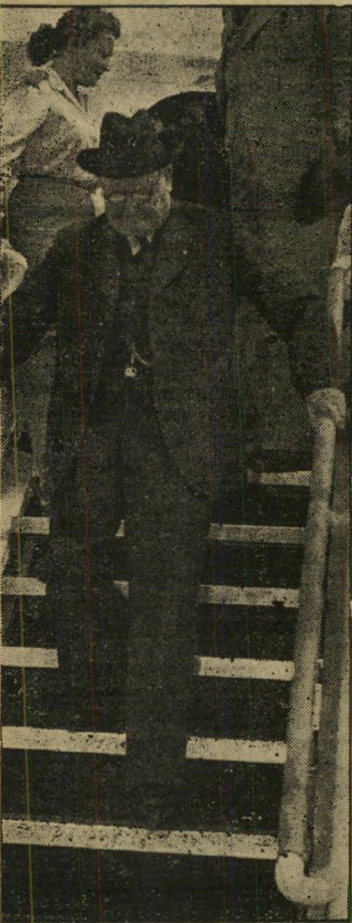
אולם הנוסע המסתורי לא התחבא מפני המשטרה. האנשים אשר מפניהם ניסה (והצליח) להסתיר עד הרגע האחרון את נסיעתו, היו דוקא שותפיו. המופתע העיקרי היה מאיר יערי, הנשיא המשותף ושותף-הקומה של הוועד הישראלי למען השלום. כי למחרת בבוקר נודע לו בפעם הראשונה שחבר אותו ועדי, משה סנה, נסע לבודפשט, הונגריה, להשתתף במושב המיוחד של המועצה למען השלום.

רצח בירדים. חודש ימים לפני כן, דן הוועד הישראלי על הרכב משלחתו למושב זה. תופיק טובי, הח"כ הערבי של מקי, הציג בתמימות לצרף את סנה למשלחת. באותה תמימות יכול היה לנשף דגל אדום לעיני פר. הרוב המפסי בועד רצח את היצעה בהרמתידיים.

עם זאת נגמר הענין בועד השליש המקומי, שהרכיב בשקט את המשלחת, העמיד בראשה שני אנשי מס"ם טובים. אולם השלום הוא בינלאומי, חורג מעבר לגבולות. ימים מעטים הגיע מברק לביתו של סנה. חתם עליו ג'אן לאפיט, המזכיר הצרפתי של המועצה העולמית. תוכן המברק: "מתוך ידי עת והוקרת התענינותך בשלום ובהבנה בין העמים, הריני מומין אותך למושב."

דרכון מוכן. סנה שמר את תוכן המברק רק בסוד. כחבר-כנסת לא היה זקוק להיתר-יציאה. דרכונו הוכן עוד מקודם. כרטיס הי טיסה הוכן לו באופן מסתורי על ידי מישהו אחר. עד חצות לילה, שעות מעטות לפני צאת המטוס, לא ידע איש כי הוא מתכוון לטוס.

לא היתה גם כל סכנה כי ייפגש עם חבריו מועד השלום. כי מטוס זה של ק.ל.מ. שטס דרך רומא, היה מאלץ את נוסעיו לעבור

ראש-ממשלה דניאל מלאך

ברגע הראשון, סרוב.

את פראג כדי להגיע לבודפשט. לשליחים הרשמיים של ועד השלום הישראלי, חברי מפלגתו של האסיר מרדכי אורן, לא היה כל רצון לחנות בבירה הצ'כית. לכן עלו על מטוס אייר-פראנס, שהוביל אותם לפאריס, משם יכלו להגיע ישר להונגריה, לתרום את תרומתם לשלום העמים.

מפלגות

שיות שחורים - לגדולה

ניצנים ראשונים לשוניים העתידיים להתחולל במנהיגות מפא"י (העולם הזה 817) נראו כבר בשבוע שעבר בישיבות הכנסת. בראשית הויכוח על בעיית ההסתגנות, עלה כדובר ראשון מטעם סיעת מפא"י, ח"כ אליעזר ליבנה, עד כה היה הנאום הראשון מטעם מפא"י, בכל ויכוח חשוב, זכותם המוכרת של המנהיגים הרשמיים של הימפלגה.

נאומו של אליעזר ליבנה נמסר לפי הוראות מפורשות של ב.י. שורש כי ליבנה יפתח בויכוח, מסר לו הצהרה שאילו נתנה מפיו של ב.י. ב.י. עצמה, היה בה משום הכרות מלחמה על מדינות ערב: "...אם תושבי ישובי הספר בישראל לא יוכלו להלך בשלוה ליד בתיהם, לא תהיה שלווה גם במרכז רבת-עמון."

למרות היות ליבנה "השה השחור" של מפא"י, ברור כי משמעת מפלגתית מיני-מלית, חיבה אותו להמנע ממחל הצהרה מסוג זה, בעניני חוץ, מבלי הרשאה מספר רשת של בן-גוריון.

היה זה הרמז המעשי הראשון לכחונתיו של ב.י. בקשר לשוניים שעמד לערוך במפלגתו. למחרת פורסמה הודעה של מפא"י על שניים בראשות הקואליציה ובמנהיגות הסיעה בכנסת.

משקפים, בעיקר מחוגי הציונים הכלליים, ייחסו חשיבות רבה להופעתו של ליבנה, ראו בה רמז לכחונתו של ב.י. להעמיד את "הציוני הכללי של מפא"י" במקום נכבד במנהיגות המפלגה. טען חבר כנסת ציוני כללי: "אין כל ספק שבשיתופות אתנו נזו, לו לבי. ב.י. שבראש מפלגתו לא יעמדו מנהיגים סוציאליסטים מסוגם של גוברין ונמיר."

הפתעה פוליטית. אנשי מפא"י לא יכלו להשיב לטענה זו. היות וראש הממשלה, שהוא טקטיקן מצוי, שמר לעצמו את זכות ההפתעה, לא סיפר כלל מה בתכניתו לעשות בפרק הזמן שיקדש לטיפול בעניני מפלגתו. למרות שעובדת רצונו של ב.י. גיי. לטפל בעניני המפלגה, ולצאת למסע הסברה, היתה בבחינת סוד גלוי בין עובדי מנגנון מפא"י, הרי כשפנה אחד המנהלים האדמיניסטרטיביים של בית מרכז מפא"י ברחוב הירקון, לבן גוריון ושאלו אלו הכנות עליו לעשות לקראת ביקורו, השיב ב.י. גיי. "איה ביקור?" אולם מעובדי לשכתו של ראש הממשלה נודע כי כמה מעובדי מנגנון מפא"י החליטו להקדים רפואה למכה. מאז התפרסמה הידיעה זורמים רבים למשרדו של ב.י. גיי. כש נשאל אחד מהם למסרת ביקורו, השיב:

"בדרום אפריקה מתגבשת דעה חזקה למען הכרות המדינה לרפובליקה. ניתוח הקשר עם הכתר הבריטי. בראש תנועת זו עומד סטרידוס."